

APIE INTONACIJĄ / SKAITINYS SAVAITEI / 2023 12 11-17

Giedrius Kuprevičius

Kai išgirstu giesmę LIETUVA, BRANGI, apima mane keistas jausmas: lyg viskas, ką dirbu, nebeturi jokios prasmės. Po trečio posmo (ypač, kai dar dainuojama kankinančiai lėtai) jaučiuosi tarsi užblokuotas. Ir pavargęs. Nematau jokios perspektyvos, tik nykią, liūdną, gailiais atodūsiams pripildytą aplinką. Ar tą būseną sukelia amžinai verkiančių, kažkokio nepaaiškintamo liūdno ilgesio paveiktų lietuvių choro giedojimai? Tikriausiai gal tik man taip, bet su ta vos ne antrąja tautine giesme tapusia lėto valso ritme dainuojama melodija vargiai ar galime judinti save naujiems žygiams, proveržiams, ugdyti savyje ryžto, kovos ir pasvertų, neuždelstų sprendimų reikmes. Todėl man žadinimo prasme artimesnė kita giesmė – LIETUVIAIS ESAME MES GIMĘ. Kas gi jas skiria? Esu tikras, kad visa esmė slypi intonacijų (o ir tempo, ritmo, harmonijų) įvairovėje, kuri tokio pobūdžio dainose lemia jų emocijų ir, pasakyčiau daugiau – netgi socialinį, politinį poveikį. Juk tam jos ir skirtos. Taigi, skelbiu du grafikus, kuriuose gerai matote kylančių (teigiančių) ir krintančių (slopinančių) intonacijų kreives, kurias sudariau žymėdamas melodijos natų slinktis. Ir vienoje, ir kitoje dainoje abiejų krypčių slinkčių balansas panašus, tačiau jei S.Šimkaus dainoje jų skaičius gerokai didesnis ir tuo būdu sukuriama veržlumo, kaitos nuotaika, tai J.Naujalis dainoje jų gerokai mažiau ir dominuoja (pagal skambėjimo laiką) žemyn krintanti, slopinanti intonacija. Tačiau tauta pasirenka, mes tik galime ją perspėti apie vieno ar kito pasirinkimo pasekmes. O jos, kaip regime, akivaizdžios – gyvename žemyn krintančios intonacijos valstybėje. Pirmieji, kuriems toji intonacija pabodo – emigruojantys iš gimtojo krašto piliečiai.

Dainos gali ir privalo kiekvienoje tautoje savo piliečius žadinti, kviesti, teigti jiems jų darbų vertės prasmę. Dainose turime jaustis esą reikalingi čia ir dabar. Slopinančios tuos jausmus dainos tikrai nėra draustinos, tačiau pernelyg žavėtis ir aklaį jomis remtis nederėtų.

Juozas Naujalis (1869-1934)

9

14

Stasys Šimkus (1987-1943)

6

10